

EKOLOGICKÁ OBNOVA HORSKÝCH LUK

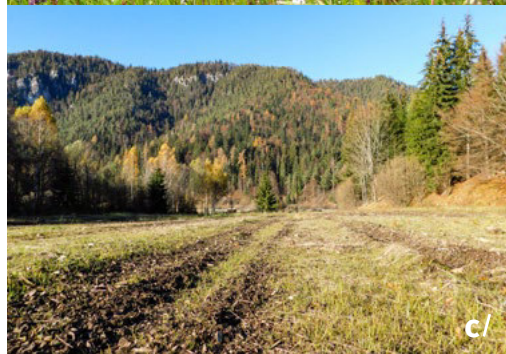
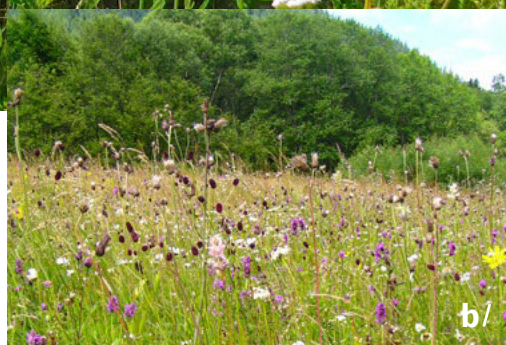

1/ Obnova ruderního porostu (Nízke Tatry) a/ pôvodný stav, b/ zdrojový vlhkomilný porost s dominanciou *Sanguisorba officinalis*, c/ vzchádzanie rastlín, d/ výsledný stav po 2 rokoch od obnovy (červenec 2022)

V poslednej dobe dochádza v súvislosti s postupným opoušťaním tradičných foriem hospodárenia k výraznej degradácii mnoha stanovišť. Z dôvodu zníženia stavu hospodárskych zvierat není záujem o seno z luk, o bežné zemédeľské využívanie sečením či pasením, a preto sa uprednostňuje mulčovanie travných porostov. Tím sa výrazne mení jejich druhové složení, v němž dominují konkurenčně silné druhy trav bez přítomnosti lučních bylin. Země se tak stává jednotvárnou.

Tento trend lze pozorovat zvláště na horských loukách, v důsledku čehož se druhová pestrost snižuje, louky zarůstají, mizí vzácné a chráněné druhy rostlin a klesá i zásoba semen lučních druhů v půdní bance. Pokud bude trend opoušťání tradičních způsobů obhospodarování pokračovat, pestré, druhově bohaté travní porosty, typické pro horské oblasti, už příští generace pomalu nebudou znát. Proto se v současnosti podporují takové přístupy v krajinotvorbě, jejichž cílem je **obnova druhově bohatých luk**.

Znovu se přichází na staré pravdy, které byly pozapomenuty. **Druhové pestrosti** (biodiverzity) lze docílit nejen pravidelným obhospodarováním (sečením a pasením), ale i obnovou přírodě blízkými způsoby s využitím druhově pestrých společenství. V současnosti známe více **přírodě blízkých způsobů obnovy**, jako je například zpětná sukcese, přenos drnů, přenos zeleného sena až po výsev lokální regionální směsi semen. Obnova má větší šanci na

15 Představujeme naše biotopy

úspěch v lokalitách, které jsou v blízkosti zdrojových porostů, které slouží jako zdroj semen.

Produkce regionálních směsí je již samozřejmostí v západních zemích, v Rakousku, Švýcarsku, v Německu, kde celý proces podléhá přísným pravidlům, aby byla zachována regionalita osiva. **Velmi dobré zkušenosti s obnovou bělokarpatských květnatých luk na orné půdě pomocí osiva regionálního původu získaného pomocí kartáčového sběrače** má správa CHKO Bílé Karpaty. V jiných oblastech a obecně na Slovensku se výrobě regionálních směsí nevěnuje větší pozornost, většinou převládají komerční směsi sestávající z několika druhů trav a jetelovin. V rámci ochranných programů se realizovala obnova mulčováním posečenou biomasou, resp. využitím semen ze semenné banky přenosem drnů z hodnotných druhově bohatých porostů. Tímto způsobem se realizovaly projekty například při obnově údolí potoka Olšavica s cílem snížit erozi a zmírnit následky povodní v této oblasti, při obnově aluviálních luk řeky Moravy, obnově mokřadů Klášterních luk, jakož i pro obnovu poškozených lyžařských sjezdovek v Malé Fatře a Velké Rači.

2/ Obnova narušené plochy po skládce dřeva (Nízké Tatry): a/ původní stav, b/ obracení hmoty, c/ výsledný stav po 2 letech od obnovy (červenec 2022)

3/ Obnova bývalé lesní školky (Slovenský ráj): a/ původní stav, b/ nastýlání zeleným senem (červenec 2020), c/ vzházení rostlin (září 2020), d/ výsledný stav 2 let po obnově (červen 2022)

První pokusy se získáváním autochtonních semen prostřednictvím kartáčového sběrače, ale i další způsoby obnovy – strojní sečení, ruční sečení, ekologická obnova – se zkoušely během tří let 2019–2021 v severních oblastech Slovenska, kde se realizovala velkoplošná obnova horských luk (110 ha), které byly dlouhodobě obhospodařovány mulčováním. Mulčování vedlo ke snížení druhové bohatosti hodnocených travních porostů a ke zvýšení obsahu živin v půdě a v biomase, zejména dusíku a draslíku.

Nyní si názorně ukážeme si **výsledky revitalizačních opatření zaměřených na zvýšení druhové rozmanitosti** v rámci projektu.

Obnova pomocí nastýlání zeleným senem

V některých případech můžeme narušenou ornou půdu nebo degradovanou louku zatravnit **přenosem sena z blízkých druhově bohatých luk ve fázi zralých semen**, a vytvořit tak nový travní porost s vyšší druhovou diverzitou. V tomto případě jsme seno rozházeli po ploše, pravidelně obraceli pomocí obrabeče, po měsíci jsme hmotu odstranili, aby rostliny mohly začít klíčit. Tento postup jsme zvolili **při obnově ruderálního travního porostu 1**, obnově narušené plochy po těžbě dřeva **2** a obnově bývalé lesní školky **3**, přičemž poměr zdrojové plochy k obnovované činil 2 : 1.

Co říci na závěr?

Jak je vidět, **použití výmlatu 4** urychluje druhovou diverzitu, jedná se o porost viditelně pestřejší než při obnově nastýláním zeleným senem **1,2,3**. Uvedené příklady dokumentují, že vlivem ekologické obnovy lze vytvořit druhově pestrou květnatou louku. Záleží jen na nás, zda taková i zůstane. Podmínkou po obnově je následný management a začít plochy zemědělsky využívat.

Možná je namísto si položit otázku, zda by nebylo lepší mít v zahradě rozkvetlou louku namísto anglického trávníku? 🌻

d/

Autorka:

Ing. Janka Martincová, Ph.D. (Národní poľnohospodárske a potravinárske centrum, Výskumný ústav rastlinnej výroby, Ústav trávnych porastov a horského poľnohospodárstva; janka.martincova@nppc.sk)

 Janka Martincová

a/

b/

c/

4/ Druhově pestrý porost po obnově výmlatem z kartáčového sběru: a/ původní stav, b/ výsledek po 2 letech od zatravnění (červen 2022), c/ kartáčování zdrojového travního porostu (červenec 2020), d/ detail vymláceného materiálu